

Vragen en Korte Mededeelingen.

TENTOONSTELLING VOOR NATUURSPORT.

Van verschillende zijden is ons verzocht om de Tentoonstelling voor Natuursport nog een jaar uit te stellen. Daar dit verzoek veelal vergezeld ging van de toezegging van schoone inzendingen en het getal der inzendingen, waarop stellig gerekend kan worden, niet zoo heel aanzienlijk is, heeft de commissie in haar vergadering van 19 Januari 1898 besloten er gevolg aan te geven. De Tentoonstelling is dus tot 't volgend jaar uitgesteld.

Verder kan worden medegedeeld dat de heeren H. Heukels en Dr. J. C. de Meyere zitting in de commissie hebben genomen, waardoor de kansen voor het slagen der Tentoonstelling stellig gerezen zijn.

Nieuwe Boeken.

PROF. DR. J. RITZEMA BOS: Ziekten en Beschadigingen der Cultuurgewassen. II. (Groningen J. B. Wolters. p. p. 148 met 71 illustraties. Prijs f 0.65, bij intekening f 0.50).

J. Z. TEN RODENGATE MARISSSEN: Algemeene Plantenteelt. (Groningen J. B. Wolters. p. p. 165 met 37 illustraties. Prijs f 0.65, bij intekening f 0.50).

Deze beide boekjes vormen deel VI en VII van de Geïllustreerde Landbouwbibliotheek, een verzameling van werkjes over landbouw en veeteelt zooals er, wat degelijkheid, uitvoerigheid en goedkoopte, in de heele wereld geen tweede te vinden is. Ik zou tenminste wel eens willen weten, waar in 't buitenland voor een franc, een lire, een shilling of een mark een boek te koop is, dat wedijveren kan met één van de beide boekjes, die we hier aankondigen. Wij kunnen iedereen — ook „niet-landbouwers” — aanraden er mee kennis te maken. De „Algemeene Plantenteelt” heeft in de laatste jaren zulke geweldige veranderingen ondergaan, dat de voorstellingen van zaaien en groeien en oogsten, die we in onze kinderjaren opgedaan hebben, nu glad verkeerd zouden zijn. Het boekje van de heer Ten Rodengate Marissen, duidelijk, beknopt en onderhoudend, is bijzonder geschikt, om ons in deze zaken aan de noodige rectificaties te helpen.

Het boek van Prof. Ritzema Bos is een geweldig requisitoir tegen de schadelijke dieren. Eerst komen muizen en ratten aan de beurt en 't oordeel luidt: „La Mort sans phrase”. Wat van hen door hun „natuurlijke vijanden” nog in leven gelaten is, worde door hun onnatuurlijke vijand, de mensch, achtervolgd en verdelgd door middel van kluitenbreker, vangkuil, phosphorus, strychnine en last not least „Loefflersche bacillen”. Arme knagelijntjes!

De vogels komen er beter af. Van de ruim 300 soorten, die in ons land voorkomen, figureeren er maar een vijfentwintig op de bank der beschuldigten, en die kunnen nog verzachtende omstandigheden aanvoeren, behalve de domme eenden en de onnoozele duiven.

Maar als ik op de rechterstoel zat, zou ik één van die verzachtende omstandigheden niet erkennen, ja, er zelfs een verzwarend feit van maken. Prof. Ritzema Bos schrijft het vinken en kneutjes en musschen als een deugd toe, dat ze veel zaden van onkruiden eten, maar ik heb de stellige bewijzen in handen, dat zij, zodoende, het onkruid wijd en zijd uitzaaien. Musschen, die in de vogelveelknoop (*Polygonum aviculare*) aan hun ontbijt bezig waren, heb ik gevangen en „uitgeschud” en bevonden, dat zij aan hun pooten en tusschen de veeren van zes tot veertig onkruidzaden meevoerden!

Toch wil ik graag meedoen om te verklaren, dat vogels over 't algemeen eer nuttig dan schadelijk zijn.

Het grootste en meest indrukwekkende deel van 't boek is gewijd aan de insecten. Vergelijken we, wat hier geschreven staat, met de „Landbouwdierkunde”, die prof. Ritzema Bos in 1879 bij Wolters uitgaf, dan valt het in 't oog, hoe sterk de wetenschap in dit opzicht vooruitgegaan is, vooral wat de bestrijding der schadelijke dieren aangaat. Onder 't lezen kreeg ik bij vele bladzijden de indruk, dat er ten langen laatste voor onze nuttige vogels niets meer te doen, en wat erger is, te eten zal overblijven. Voorloopig is daar geen gevaar voor en ik troost mij met de gedachte, dat de wakkere directeur van het Phyto-Pathologisch Instituut, behalve een groot verdelger van slakken, engelingen, ritnaalden, emelten, bladluizen, rupsen en al dat gespuis, ook een vriend der vogels is en de zaken wel zóó zal willen besturen, dat ons land voor grasmussen en nachtegalen, lijsters en leeuweriken niet onbewoonbaar worden zal.

JAC. P. THIJSSSE.

Vogelboeken.

Een onzer lezers vraagt ons, waar die aardige gekleurde vogelplaatjes in „Hei en Dennen” vandaan komen; een ander vraagt meer in 't algemeen naar een goed, uitgebreid werk over Nederlandsche vogels. Dit verschaft mij de gelegenheid, iets te zeggen over het groote prachtwerk van J. G. Keulemans, dat in de jaren 1869—1875 bij Trap in Leiden verschenen is. De titel is: Onze Vogels in Huis en Tuin, beschreven en afgebeeld door J. G. Keulemans. 3 dln., groot 8vo, met 210 gekleurde platen; prijs f 40.—

Ik mag niet beweren, dat dit boek een goed, uitgebreid werk over de Nederlandsche vogels is; de titel duidt het reeds aan; ge zult er tevergeefs in zoeken naar vele vogels van heide en moeras, van strand en zee. Daar staat tegenover, dat het tal van keurige afbeeldingen en levendige beschrijvingen bevat van ara's en kakatoe's, parkieten, bengali's, franciscaantjes, diamantvogels en nog veel andere van die lieve teere „exootjes”. Wie Burroughs' prettige boekjes kent, zal in 't plaatwerk van Keulemans met genoegen de Amerikaansche spotlijster, de tanager en de bobolink zien afgebeeld, de een al mooier dan de ander.

Al de platen zijn door Keulemans zelf op steen geteekend en naar zijn aquarellen uit de hand gekleurd. De groote kunstenaar was destijds een beginner, maar zijn omgang met de vogels was toen al zoo innig en vertrouwd en hun wonderbare schoonheid had hem toen al zóó aangegrepen, dat onder deze eerste illustraties meesterstukjes voorkomen, die bij zijn later grootscher werk volstrekt niet ongunstig afsteken. Ik blader dolgraag in Keulemans' boek, mij verdiepend in de teekeningen om dan weer een stukje van de tekst te lezen, die op menige plaats het duidelijkst bewijs levert, dat de schrijver op een benijdenswaardig goede voet stond met de voorwerpen zijner studie. Des te meer betreurt ik het dan, dat zijn boek niet geworden is een volledig werk over de vogels van Nederland. Als in plaats van de Ara's en bengalis et tutti quanti ons hontbekpluivertje, onze „strandjes”, de raadselachtige griel, de sierlijke stentjes, de parelduiker, steltkluit, franjepoot en nog zoveel meer heerlijke inlanders genade gevonden hadden in zijn oog, dan hadden we nu een boek over Nederlandsche vogels gehad, dat heel Europa ons benijden zou.

Toen Keulemans „de Vogels van Huis en Tuin” maakte was hij assistent aan 's Rijks Museum van natuurlijke historie te Leiden. Later heeft hij zich te Londen gevestigd en nog altijd verschijnt er geen groot prachtwerk over vogels of 't is Keulemans die er de gekleurde platen van gemaakt heeft of tenminste eenige ervan.

In de laatste jaren is in Engeland naast Keulemans een, ander groot vogelteekenaar (of liever dierenschilder) opgestaan, die hem naar de kroon steekt en naar veler meening hem zelfs overtreft. Ik bedoel Archibald Thorburn; wie mooi werk van hem wil zien schaffe zich een deeltje van Longmans Fur and Feather Series aan, b. v. The Grouse of The Pheasant, waarin allerprachtigste plaatjes voorkomen.

Toch is onze Hollander nog hoog in eere en wat hij kan, heeft hij nog onlangs getoond in het groote prachtwerk

van Blauw over de kraanvogels. (A Monograph of the Cranes by F. E. Blauw).

Maar laat ik nog iets over het boek zeggen. Van strandvogels en eenden, zeeduikers en roofvogels is er weinig of niets in te vinden, maar onze Nederlandsche zangers zijn er bijna alle in afgebeeld en beschreven op een wijze, zooals dat alleen kan door een groot kunstenaar, die dagelijks vertrouwd met de diertjes omgaat. De zwartkopmeesjes slapen 's nachts in zijn rollen teekenpapier en vliegenvangertjes hielden zijn kamer vrij van vliegen en muggen. In 't vrije veld had hij de aardigste ontmoetingen met vogels van allerlei slag: de sprinkhaanrietzanger was voor hem een gewoon vogeltje, dat hij dozijnen malen in 't wild had aangetroffen (in Brabant).

Nu heeft de ornithologie in de laatste vijf-en-twintig jaren reusachtige vorderingen gemaakt, er zijn van de vogels dingen aan 't licht gekomen, waar men voor een kwarteeuw geen flauw vermoeden van had. Dit maakt dat Keulemans' werk in sommige opzichten wat verouderd is, maar zijn prachtige platen en de aardige oorspronkelijke waarnemingen raken toch nooit uit de tijd en doen 't werk blijven, wat het is en was: het mooiste prentenboek over de meeste Nederlandsche en vele buitenlandsche vogels.

Een ander werk, dat nooit uit de tijd zal raken, is: *Thiere der Heimat, Deutschlands Säugethiere und Vögel*, geschildert von Adolf und Karl Müller. 2e Auflage. Kassel Theodor Fischer, 1890-1894, 2 Bde., p.p. 217-379, met Original Illustrationen in Farbendruck.

Hoeveel 't kost, weet ik niet meer, ik geloof 30 M., maar 't is wel tienmaal zooveel waard. De gebroeders Müller zijn jagers en boschopzieners en weten haarfijn alles te vertellen wat er in hun „Revier“ voorvalt. Wat daarbuiten gebeurt, daar hebben ze goede boeken over gelezen en daardoor is hun werk geworden een goed, uitvoerig boek over Duitschlands zoogdieren en vogels, 't uitvoerigst natuurlijk, waar het handelt over de jacht en alles wat daarbij te pas komt. Maar ook over nestbouw, vogeltrek, gevoel en verstand bij zoogdieren en vogels, het overwinteren der zwaluwen en nog vele andere belangrijke vraagstukken meer, bevat dit werk een schat van wetenswaardigheden.

De werken van Schlegel zijn uitverkocht. Maar wie er nog een bezit of er een kan machtig worden en Mr. Albarda's Lijst als correctief er bij gebruikt en vlijtig naar buiten loopt, kan daarmee nog aardig wat kennis opdoen van de vogels in Nederland.

Binnenkort zal een nieuw groot werk over alle vogels van Nederland verschijnen, maar over die uitgave kan ik op 't oogenblik nog niet in bijzonderheden treden.

JAC. P. THIJSSSE.

Bloedperen.

Een paar maanden geleden zond de heer N. Bastert te Nieuwersluis ons eenige peren, die onder de schil en bijna tot in 't hart toe bloedrood waren. In de Hortus te Groningen moet ook een boom staan, die van zulke griezelige vruchten voortbrengt. Wie wil de heer B. en ons de dienst bewijzen, wat naders over die vruchten mee te deelen? Zijn ze in pomologische kringen soms onder een andere naam bekend?

Een vogelfeest.

Een onzer lezers zendt ons een circulaire van het Ministerie van Landbouw in de Vereenigde Staten in Noord-Amerika betreffende het houden van een „Vogeldag“ op de scholen. Zooals bekend is bestaat daar al een „Arbor Day“, een dag, die geheel gewijd is aan de verheerlijking van de boomen. Op het eerste feest in 1884 werden door de schoolkinderen meer dan een millioen boomen geplant, wat al een heel aardig practisch resultaat is. Als nu het honderdste deel van al die jonge boomenplanters hun liefde en belangstelling voor bosch en hagen blijven behouden, dan is dat al heel wat gewonnen aan natuurgenoet en menschengeluk, terwijl meteen de waarborg gegeven is, dat in 't vervolg met bosschen en boschaanplanting wat verstandiger omgesprongen zal worden dan tot nu toe op de wereld (ver en nabij) 't geval geweest is.

't Is niet te verwonderen, dat waar de „Arbor Day“ zoo

goed slaagde, verschillende opvoeders ook op 't denkbeeld kwamen, om een „Bird-Day“, een vogelfeest, in te stellen. Reeds sinds drie jaren wordt dit feest gevierd in Oil-City (Pennsylvania) en sedert '96 ook te Fort Madison (Iowa).

In laatstgenoemde plaats brachten de kinderen hun lievelingsvogeltjes mee in school, ze versierden de lokalen met groen en bloemen 'en teekenden vogels, vogelnesten en bloemen op al die zwarte schoolborden. Het gebouw weergalmde van vogelzang, de kinderen waren gelukkiger dan ooit te voren en het stroomde bezoekers, totdat er zelfs geen staanplaats meer te krijgen was.

Ik kan niet zeggen dat die jeugdige Amerikanen met hun vogelkooien en de stroom van bezoekers mij erg aanstaan, 't is wat aanstellerig maar daar houden de lui daar wel van en dat „showing off“ brengen ze hun kinderen al vroeg bij. Lees daar Tom Sawyer maar eens op na.

In Oil City wordt de zaak beter aangepakt. Daar wordt van 1 Januari tot 1 Juli twee keer per week 20 minuten les gegeven over vogels. De overwinteraars worden goed nagegaan en naar behoeften gesteund, terwijl later trouw aantekening gehouden wordt van de terugkomst en verdere avonturen der zomervogels. Midden Mei wordt het eigenlijke vogelfeest gehouden, de jongens en de onderwijzers geven verslag van hun vogel-ervaringen, de een of ander houdt een leerzame en onderhoudende voordracht, weer anderen reciteeren stukken van dichters en schrijvers, (Amerika bezit een schitterende vogel-litteratuur) en de dag wordt besloten met een wandeling naar een bosch of park, waar de gevederde vrienden juist hun avond-concert geven.

Het spreekt van zelf, dat de vogelstudie, op deze wijze opgevat en voor de kinderen en voor de vogels bepaald heilrijk te achten is — om dat gevaarlijke woord *nuttig* nu eens niet te gebruiken — en waar een der stichters van dit schoolfeest de wensch uit, dat het voor de Amerikanen eenmaal een nationaal feest moge worden, voegen wij daar gaarne bij: „moge het ook buiten Amerika navolging vinden.“ Hier is een prachtig feest, dat niets behoeft te kosten en waarbij in 't geheel geen sprake is van dat volproppen met spijs en drank, waardoor onze uitspanningen maar al te vaak in uitspattingen ontaarden.

Op 't platte land is 't gemakkelijk genoeg, om 't voorbeeld van Oil City te volgen. Met innig genoegen denk ik nog dikwijls aan 't vogelkundig verbond, dat ik op Texel met de jongens en meisjes van mijn school gesloten had. Daar waren er, die de vogels van 't dorp evengoed wisten te wonen als hun eigen ooms en tantes en ze lieten de nestjes met rust, en op Oosterend kreeg een jongen die een klein nestje had uitgehaald behoorlijk een „frissche afdroging“ van de vogelbeschermers. Er waren er wel, die eierenverzamelingen hadden, doch daar werd met mate aan gearbeid en ik wanhoopte er niet aan, ze langzamerhand overbodig te maken door 't aanleggen van een schoolverzameling: Ja, daar waren de elementen voor een vogelfeest wel aanwezig en ik hoop dat de wakkere vogelvriend, die tegenwoordig het toezicht houdt op de Texelsche Ornis, er eens een proef mee wil nemen.

Schoolbonden voor Vogelstudie zouden meer goeds kunnen uitrichten dan de Vogelwet, de Vereeniging voor Dierenbescherming en alle koddebeiers en dienders van heel Nederland met elkander. Als de scholen geen tijd hebben, om eraan te gaan doen, dan kunnen vereeniginglievende jongens in plaats van een „Indianen-club of Wilde-Roovers-Vereeniging“ wel eens een Vogelbond stichten. Als er zulke bonden worden opgericht, dan wil ik heel graag door hen uitgenoodigd worden tot een „geheime bijeenkomst in een somber woud“ om daar te vernemen wat er al voor de „pleegkinderen“ is uitgericht.

En als dat dan iets van belang is, dan zal ik er verslag over uitbrengen in de Groote Nederlandsche Ornithologische Vereeniging, die nog niet bestaat, maar waarvoor de „elementen“ ook al wel aanwezig zijn.

Wie daar meer van wensch te vernemen, en wil meehelpen om die vereeniging op te richten, moet er mij maar eens over schrijven.

JAC. P. THIJSSSE.

Mimicry.

Een eigenaardig voorbeeld van mimicry merkte ik het vorige jaar in mijn terrarium op.

Op een wortelveld had ik een tiental groote rupsen van